

Ecologisch tuinieren, een levenswijze.

velt

SAMEN

ECO

ACTIEF

tuin
wat je
zelf tuint
is top
hier

Ecologisch tuinieren.(2) Een teeltplan voor de tuin. Het zwarte goud.

velt “Damvallei” en
Volkstuin “Gentbrugge”

19 februari 2015.

Samenvatting les 2

➔ In een “slimme” tuin, hebben ze een
plan en doen ze aan
vruchtafwisseling.

Een TEELTPLAN voor de tuin.

Welke groente
mag waar gaan staan?

Waarom een teeltplan?

Vroeger werd daar weinig of geen
aandacht aan besteed.
Toch vormt dit de basis
voor een
gezonde moestuin.

1ste reden waarom een teeltplan maken.

BEMESTING.

- Niet alle groenten hebben dezelfde voeding - behoeften.
- De ene leeft sober, en ziet er toch goed uit.
- De ander heeft veel nodig, wilt hij of zij er ook goed uit zien.

Vervolg...

- Houden wij geen rekening met dit gegeven, dan zullen planten in de tuin ziek worden wegens teveel voeding.
  - Anderen krijgen misschien net niet genoeg, en laten dit ook zien.
  - Bovendien is grond bemesten waar het niet nodig is verspilling en vervuiling van de bodem.
-

Compost hier en daar, volgens plan

2de reden voor een teeltplan.

GEWASBESCHERMING.

- Vruchten mogen zichzelf nooit opvolgen, dit geeft aanleiding tot ziekten.
- Elke vrucht ontwikkeld een schimmel tijdens zijn groeiproces. Deze moet terug worden afgebroken in het daaropvolgende seizoen.

Gewasbescherming. vervolg

Voorbeeld van gebrek aan vruchtafwisseling:

- Knolschimmel, knolvoet genaamd welke optreedt bij kruisbloemigen zoals KOLEN.
- Aaltjes, welke de opbrengst van bv. aardappelen sterk doen teruglopen.
- Fusarium = soort schimmel welke optreedt bij vlindergewassen.

3de reden voor een teeltplan.

ONKRUIDBESTRIJDING.

- Bepaalde groenten onderdrukken het onkruid heel slecht: aardbeien; ajuin; kolen...
  - Andere doen dat veel beter: witloof; aardappelen...
  - Door afwisseling is er een betere onderdrukking van de onkruiden.
-

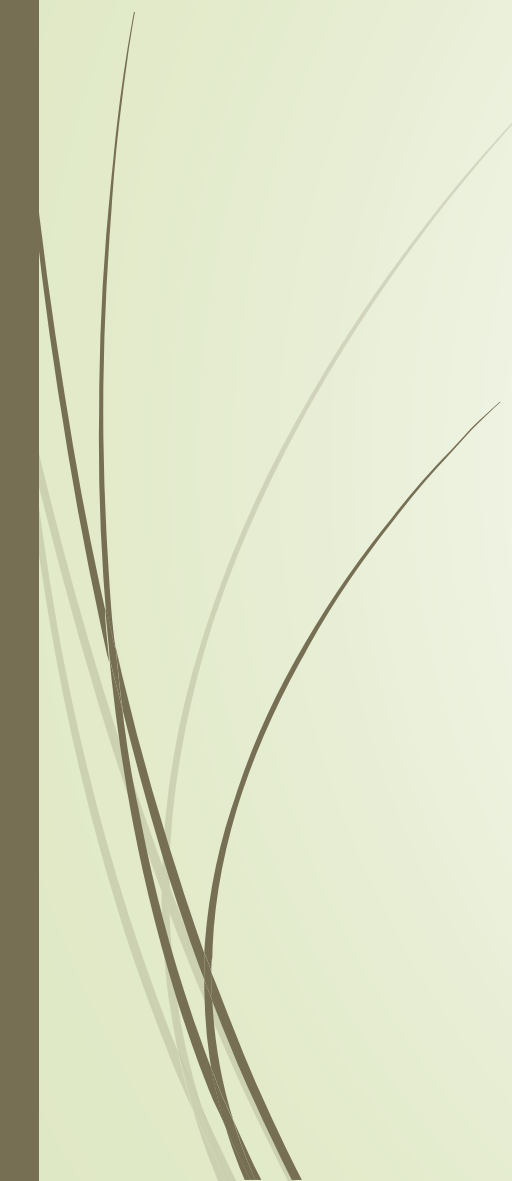
Veel onkruiden of minder...

4de reden voor een teeltplan

BODEMSTRUCTUUR.

- ▶ Er zijn groenten die boven op de bodem (moeten) groot worden. Hierdoor zal op zwaardere gronden de structuur verslechteren, en dichtslempen.
  - ▶ Andere groenten bewerken de bodem in hoge mate door diep te wortelen.
-

Bodemstructuur -vervolg

Knolselder.

- Moet bovenop de grond kunnen groeien om een mooie knol te kunnen vormen. Hierdoor verslecht de structuur van de bodem in de loop van de maanden.

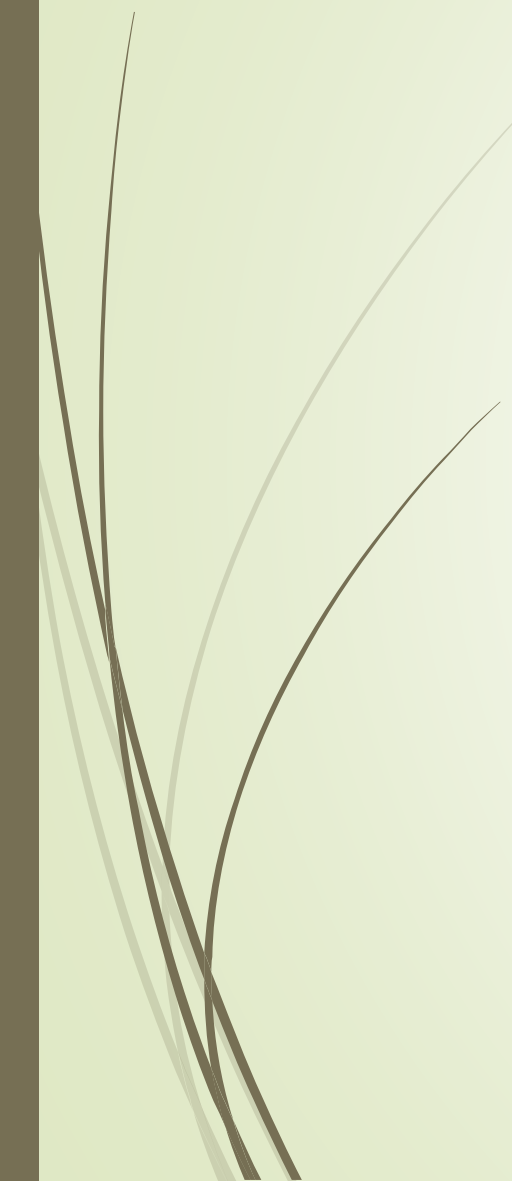
Bodemstructuur – vervolg.

Groenten indelen in groepen

4 redenen om rekening mee te houden.

- Het perfecte teeltplan... bestaat niet. Maar wel een goed teeltplan dat rekening houdt met de wensen van de groenten in grote mate.
  - En vooral daarom moet het voor de gebruiker **simpel zijn in gebruik** vandaag, en ook nog voor lange tijd hierna...
-

Groenten en hun familie.

- Elke groente behoort tot een familie.
- bv: familie van de kruisbloemigen. Hiertoe behoren al de kolen, radijs, rammennas, rucola, waterkers, snijmoes, Mizuna (Aziatische sla). Sommigen zijn gulzig en vragen veel voedsel (bloemkool), anderen vragen zeer weinig. (radijs)

Groenten en hun familie.(2)

Andere families:

- lelieachtigen (uien; prei; look; bussel ui; sjalot...)
  - nachtschaden (tomaat; aardappelen; aubergine...)
  - composieten of samengesteldbloemigen (aardpeer; groenlof; roodlof; kropsla en alle andere; witloof; schorseneer;...)
  - schermbloemigen (wortelen; selders; kervel; venkel; peterselie;...)
-

Groenten en hun familie. (3)

- Ook hier zijn er terug gulzige en sobere gasten. Daar allemaal rekening moeten mee houden... dat wordt lastig.
  - Daarom niet te complex maken. Ik hou vooral rekening met de voedselbehoefte en de levensduur van de plant. Of anders uitgedrukt: planten met een lang of een kort leven voor de boeg.
-

Nog even wachten groenten...

Groenten met een lang leven voor de boeg...

- Deze vragen ook een langere wachttijd, vooraleer zij terugkeren op hetzelfde perceel.
- Enkele voorbeelden: kolen (6 jaar zeker wachten); wortelen (4 jaar); ajuin (4 jaar)
prei (6 jaar); meeste selders , knolselder & bleek selder (4 tot 6 jaar) ; erwt & boon (4 tot 6 jaar)

Nog even wachten groenten...vervolg

Groenten met een korter leven voor de boeg.

- Wachtijd is korter, omdat de invloed van deze groenten op de bodem ook beperkter is.
- Enkele voorbeelden: sla (2 à 3 jaar); spinazie (2 à 3 jaar) radijs (3 jaar); andijvie (3 jaar)

1ste groep: bladgroenten.

Omwille van wachttijd en het specifieke karakter worden de bladgroenten uitgesplitst in twee groepen:

- A) De grote familie van de kolen : witte; rode; savooi; spruit; bloemkool; broccoli; Chinese kool; spitskool; ...enz.
- B) Slasoorten; spinazie; prei; selders; peterselie; kervel; ...enz.

Bladgroenten...vragen

- Afhankelijk van de soort grond en het humusgehalte zal de hoeveelheid compost variëren...
  - 250 tot 350 kg compost per are is een goed gemiddelde. Het zijn gulzige gasten...

De rijke kolenfamilie.

2de groep: wortelgewassen.

In deze groep zitten: de wortelen; ajuin; rode biet; schorseneer; radijsjes; pastinaak; sjalotten; witloof; bosui...enz.

- Deze groenten vragen geen directe “bemesting”, maar wel “oude kracht”. Dit is compost (stabiele humus) van het vorig seizoen dat gegeven is aan de vorige teelt.
- Kalium of potas vinden zij goed...

Wortelen en ajuin

3de groep: vruchtgewassen

In deze groep zitten: aardappelen;
aardbeien; tomaten; courgetten;
pompoenen; augurk.

- Het zijn groenten welke voedsel vragen = compost, maar er zijn verschillen.

Aardappelen eerder matig bemesten, de rest iets meer. De compostgift varieert tussen 150 tot 350 tot 400 kg are.

Aardappelen netjes op hun plaats.

Aardbei, tomaten en courgetten.

4de groep: erwten en bonen

Of de familie van de vlindergewassen.

In deze groep vinden wij de erwten: hoge en lage rassen terug. Verder de grote groep van de boontjes: struik; droog; staak; pronk en snijbonen.

- vragen weinig voedsel, maar teren ook op de oude kracht. Fosfor vinden zij wel fijn.

4de groep: vervolg.

Omdat fosfor de bloemzetting gunstig beïnvloed , en zorgt voor een betere afrijping en goede wortelontwikkeling.

- ➔ Bij erwten en bonen is het : hoe meer bloemen hoe meer vreugde.

Erwten in volle actie

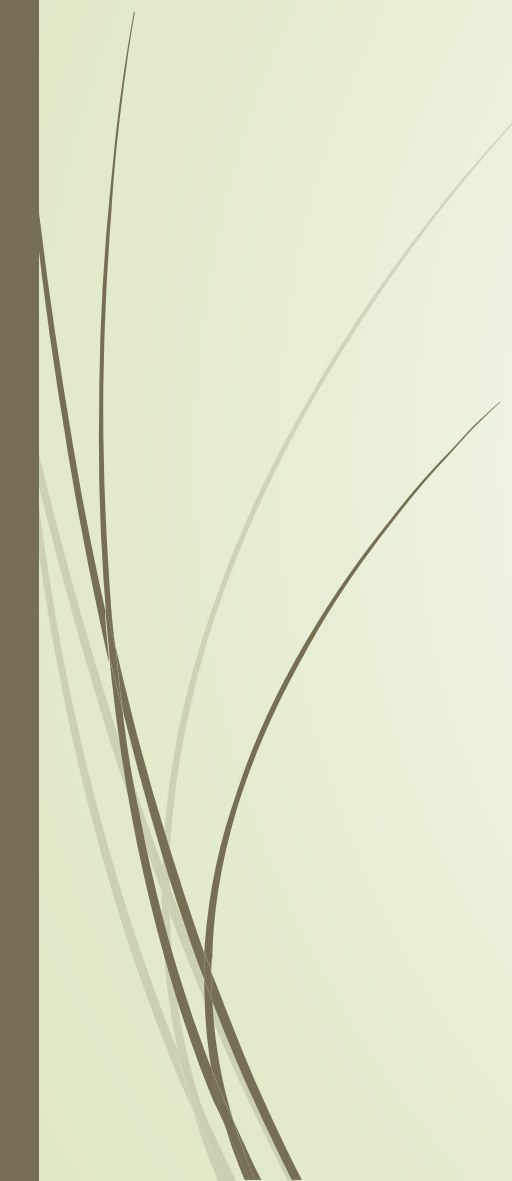

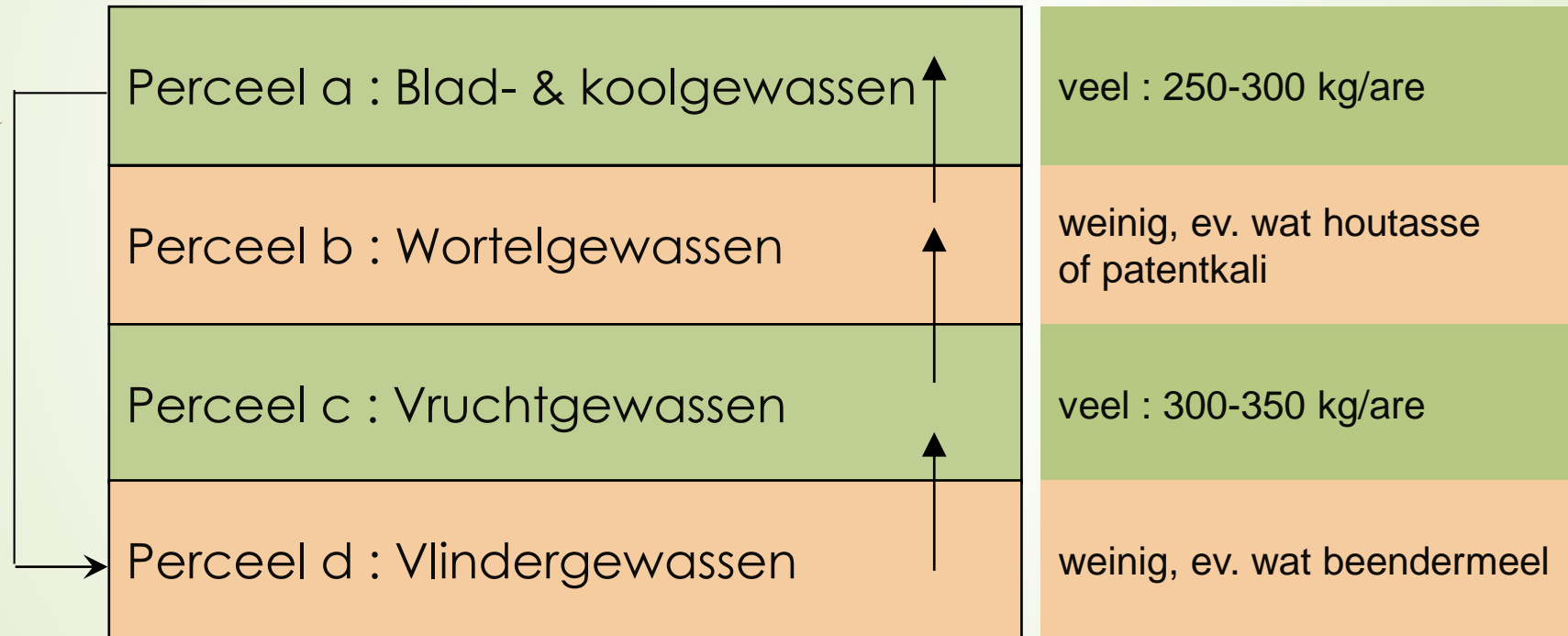
Het 4 –slags systeem

4 GROEPEN

- 4 groepen zijn 4 percelen, maar bepaalde groenten mogen maar ten vroegste om de 6 jaar terugkeren op hetzelfde perceel.
  - Vandaar dat er 8 percelen zullen moeten worden gevormd.
-

4 percelen

Figuur a

Van 4 naar 8 percelen

perceel a: bladgewassen bv: sla, prei, spinazie, suikerbrood, peterselie, selders, kervel, enz.	VEEL
perceel b: wortelgewassen bv: wortelen vroeg, rode biet, radijs, schorseneer, raapjes	WEINIG
perceel c: vruchtgewassen bv: aardappelen vroeg en prei als 2de teelt	VEEL
perceel d: vlindergewassen bv: doperwten; tuinbonen en ...	WEINIG
perceel a: bladgewassen bv: kolen → alle soorten, suikerbrood en roodlof	VEEL
perceel b: wortelgewassen bv: wortelen bewaar, zaaiui bewaar, sjalot, bosui	WEINIG
perceel c: vruchtgewassen bv: aardappel, tomaat, aardbei, pompoen, courgette	VEEL
perceel d: vlindergewassen bv: boontjes struik en staakbonen, peulerwt	WEINIG

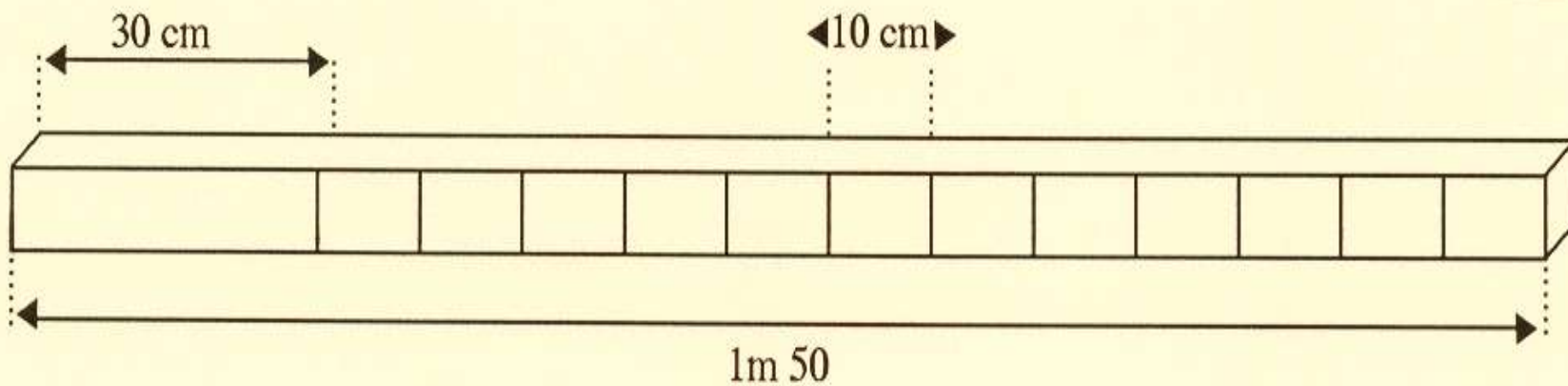
Perceel breedte ??

Het 1, 20 meter systeem.

Nooit hoeft je nog op een zaai –of plantbed te lopen.

de ideale breedte.

een plantlat op maat van je tuin.

En zo beginnen we eraan...

Op de percelen

- Blad en vruchtgewassen krijgen compost.
- De wortel – en vlindergewassen, groenbemester en “oude kracht”.

Grondbewerking

Grondbewerking ecologisch.

- Grondbewerking niet dieper dan 15 –20 cm.
  - Bodembedekking is de regel.
  - Spitten en ploegen enkel in bijzondere omstandigheden.
  - Bodemlagen worden niet nodeloos omgewoeld.
-

Met een woelvork

Grondlagen worden niet omgewoeld.

Indien de bodem niet is begroeid met groenbemesters is dit aan te bevelen.

Rijen krijgen vorm.

Een vroeg tuinzicht.

En de tuin krijgt een gezicht.

En nu de tuin in... 1

En nu de tuin in. (vervolg)

En nu de tuin in... 2

En nu de tuin in. (vervolg)

En nu de tuin in... 3

En nu de tuin in. (vervolg)

Tomaat en pompoen ook vruchtgewassen

Red kuri

Matina

En nu de tuin in... 4

En nu de tuin in. (vervolg)

Leven voor de tuin.

Het zwarte goud, gezonde voeding
voor onze groenten.

Het zwarte goud.

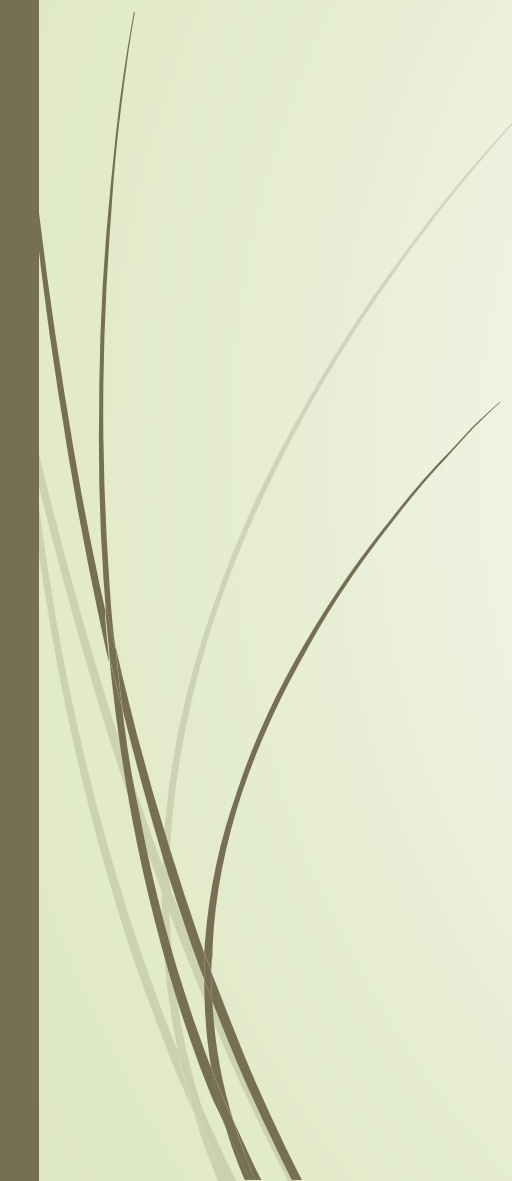
Wat is composteerbaar...alles wat organisch is.

Zegt men... maar toch even opletten.

- Zieke plantendelen van bv. knolschimmel op kolen; roest op prei; schimmelaantastingen op tomaat en aardappel niet op de compost, dit om verspreiding tegen te gaan. Altijd meegeven met groencontainer.
- Resten van taxus, paplaurier, spar en den verkleinen en apart composteren.

Hou het zwarte goud vrij van schimmel!!

- Schimmels zie je niet, maar ze zijn er wel !!
  - Vermeerdering gebeurt snel, en zal zich verspreiden zich over de compost en daarbuiten.
  - Nadien is schimmel niet meer in te tomen.
  - Aangetaste planten **ALTIJD** in groencontainer en deze gesloten houden.
-

Compost en schimmel.

- Besmette compost en grond kan grote gevolgen hebben naar de tuin.
- Bv. Knolschimmel aantasting op zaaibed kolen, of op plantbed.

Hou je compost gezond, en
weer de schimmels.

Schimmel op selder

Roest op prei

Taxus, paplaurier, spar, den...

- De resten bevatten veel olie en harsen en zullen het composteringsproces sterk afremmen.
- Deze zijn goed geschikt voor in de siertuin als bodembedekker tussen de struiken en paadjes.
- Ze zorgen voor een goede onkruidonderdrukking.
- Resten van taxus, paplaurier, spar en den verkleinen en apart composteren.

Deze gasten hou je beter ook apart.

taxus

paplaurier

spar

den

En wat met ander snoeihout?

- Snoeihout afkomstig van klein - fruit; lei-fruitbomen; halfstam... indien kleine takken, in stukken op composthoop deponeren.
  - De rest door de houthakselaar, en aanbrengen op paden.
  - In combinatie met karton, maanden onkruidvrij !
-

Kan een goede hulp wezen

Vers van de houthakselaar.

Praktisch op paden in de tuin.

maar breng eerst karton aan.

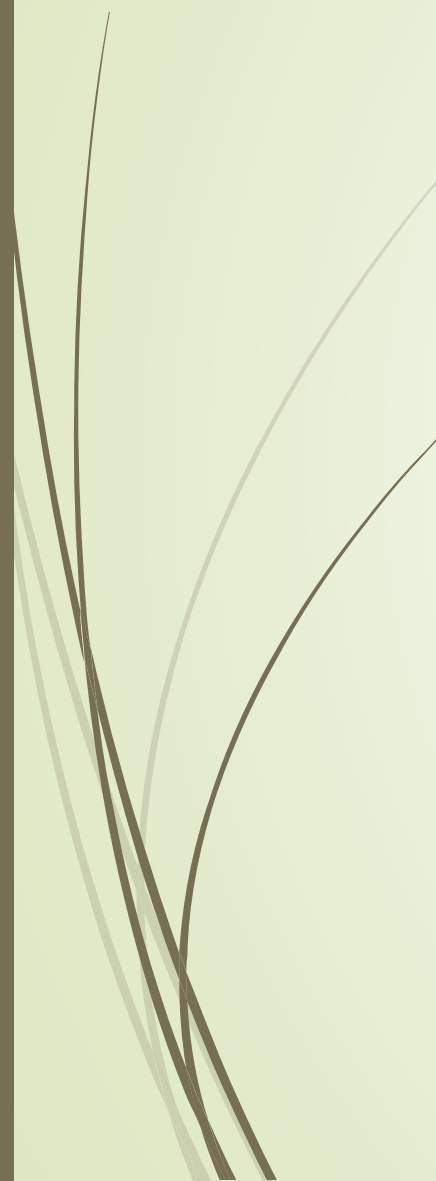

En dan maanden geen onkruid meer.

Maar voor de rest...

- Eierschelpen; keukenafval als koffiezakjes; schillen van citrusvruchten (beperkt) ; slachtafval zoals beenderen van kip; konijn... kunnen ook, maar direct afdekken met laag groenafval.
  - Vermijden om ongedierte aan te trekken.
  - Fruitresten; groenteresten uit de tuin.
-

Compost maken... een warme hoop.

De Velt methode : de warme omzetting.

- Onkruid ook, maar liefst geen onkruiden welke in zaad staan.
  - Éénmalig opzetten van composthoop, tijdstip rond einde mei / begin juni.
  - Eerst materiaal verzamelen: wachthopen genoemd.
  - Groenafval tuin; keukenafval; klein snoeihout uit sier – en fruittuin; mest van konijn; kip; paard; koe; schaap; wordt verzameld op aparte hopen.
-

Warme hoop: in lagen opbouwen.

Maar doe het wel oordeelkundig !!! want om goede compost te maken gelden twee belangrijke regels.

- Zorg er steeds voor dat voldoende lucht doorheen het materiaal kan.
  - Het materiaal moet voldoende vochtig zijn, want bij te droog komt het proces niet op gang, en is schimmelvorming mogelijk.
-

In lagen opbouwen...

- Bruin materiaal, zoals snoeihout; stro bevat weinig water en zorgt ervoor dat de hoop niet kan dichtslempen. Lucht doorstroming ! Is aanbrenger van koolstof → kaliumbron. Hiermee wordt begonnen op de bodem. ± 30 cm.
  - Het groen materiaal, zoals blad van kolen, sla, prei, ranken peulgewassen, enz...
-

In lagen opbouwen (2)

- Groen materiaal bevat veel water en is vooral een bron van stikstof. Deze komt bovenop de laag stro of snoeihout. 15 à 20 cm. Het aangebrachte materiaal wordt steeds gebroesd.
  - Een laagje keukenafval van enkele cm er bovenop.
  - Een laag mest (indien voorradig) Zorgt voor de aanbreng van fosfor en spore – elementen.
-

In lagen opbouwen (3)

- En dan herbegint de cyclus: bruin materiaal; groenmateriaal; keukenafval; mest;...
- Een hoogte van 1,80m op een breedte van 1,50m op een lengte van ... is noodzakelijk.
- En dan... gebeurt het wonder: bacteriën; pissebedden, duizendpoten, en pieren gaan aan het werk.
- Ondertussen stijgt de temperatuur tot $\pm 70^{\circ}$ C en worden onkruidzaden vernietigd.

Het begon met wachthopen...

Het bijeenbrengen.

Een dampende hoop.

De temperatuur kan oplopen tot 70°C.

Compost.

- Kalk toevoegen tijdens het proces is overbodig.
- De pH gaat van zuur (4) bij het ruw materiaal, tot neutraal (7) bij het rijpe eindproduct. (na min. 12 maanden)
- De meeste groenten houden daarom zo van dit humusrijke donkere goud,
compost genaamd.

Composthoop met begroeiing erboven op.

Groenten, Fruit, Tuinafval.

De koude omzetting.

- Opbouw gebeurt nu continu, naargelang er materiaal voorhanden is.
- Hierdoor is temperatuur nagenoeg nooit aanwezig. (Onkruidzaden !)
- Geen voorbereiding; geen opslagplaats ; minder werk.

G.F.T.

Draadcircel

- Ook hier is lucht en voldoende vocht belangrijk voor de omzetting.
- Afwisselen van bruin – droog materiaal en groen – nat materiaal.
- Aangevuld met keukenafval en mest.

G.F.T. (2)

- Een GFT –hoop zal meer onkruidzaden leveren en laten kiemen. Elk zaadje wordt bij gebruik van de compost... een plantje.
- Geen temperatuurontwikkeling.

G.F.T. in wat...

- Een draadcirkel of
- Een draadsilo, met uitneembare buizen.
- Of een houten “palet bak”.
- Of één in recyclage kunststof.
- Of...

Modellen

Uit recyclebaar materiaal.

Het compostvat.

- Plaats het vat op een vlakke en stevige bodem. Dit moet vermijden dat de bodemplaat door het gewicht in de grond weg zakt.
- Zorg dat het voor de pieren bereikbaar is.

Het compostvat.

Voor een goede werking.

- Vul het vat onmiddellijk voor 75%.
- Op de bodem een laag bruin materiaal. Zoals fijn snoeihout.
- Groen afval erop.
- Aangevuld met keuken afval.
- Broezen met de gieter!

compostpieren.

- U belangrijkste medewerkers.
- Zij eten het groenafval en zetten het om in direct voor de plant opneembaar voedsel.
- Een pier met een gewicht van 1 gram, laat per 24 uur 1 gram meststof achter.

Allemaal beestjes.

duizendpoot.

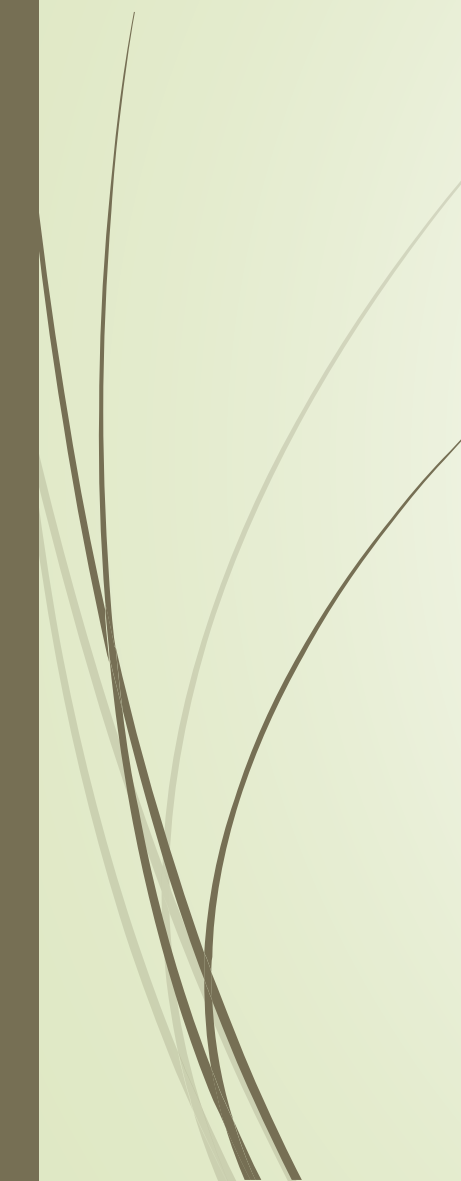
springstaart.

pissebed.

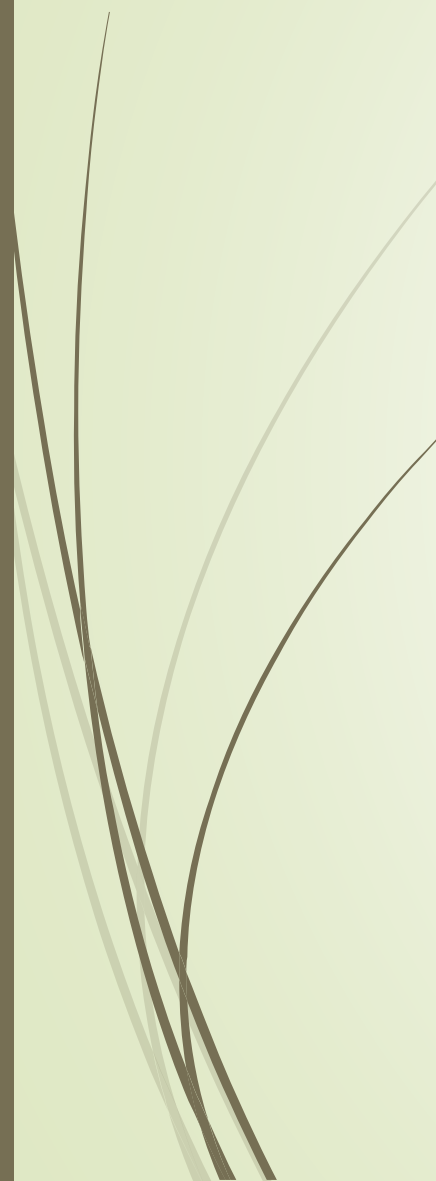

De voordelen van compost.(1)

- Verrijkt de bodem met organisch materiaal.
  - Voedt het bodemleven.
  - Doet een bodemstructuur ontstaan die water, warmte en voedingsstoffen vasthoudt.
  - Maakt kleibodems lichter.
  - Zorgt ervoor dat zandgronden het water beter vasthouden.
-

De voordelen van compost. (2)

- Brengt de zuurtegraad van de bodem tot de optimale waarde.
  - Buffert de temperatuurverschillen tussen dag en nacht.
  - Voorkomt erosie van de bodem door wind en water.
  - Beschermt de planten tegen parasieten en ziekten.
-

Compost.

Nabeschouwingen.

- Het eindproduct van een warme composthoop; GFT of vat is nagenoeg gelijkwaardig.
  - Is er verschil ? Ja, meer of minder onkruidzaden.
  - Wat je erin stopt, zal er ook uitkomen: hoe groter de verscheidenheid bij de in gave, hoe rijker en evenwichtiger het eindproduct zal zijn.
-

Dank je wel.

Jos Van Hoecke